

bržčas povabljeni vsi kardinali in škofje, bivaajoči izven Rima.

Francosko. Senat ali gosposka zbornica je vsprejela načrt postave, vsled katere se osnuje pri vsakem polku novi četrti bataljon. S tem se zdatno pomnoži francoska armada; prebivalci pa bodo plačevali, da bodo »belo gledali.«

Nemško. Cesar Viljem najbolj nasprotuje Grški; prvi je zahteval, naj se grški vojaki umaknejo s Kreta. Zakaj pa? Nemškim bogatinom je Grška sila veliko dolžna; če se pa zaplete v veliko vojsko, mora napraviti krdo, in dolžniki se naj obrišejo.

Rusko. Vedno bolj se razširja novica, da je mladi car nevarno bolan. — Rusija ima na južni meji pripravljenih 70 tisoč vojakov, če bode treba udariti v gnilo Turčijo.

Srbsko. Kralj Aleksander je poklical rezerviste pod orožje. Če izbruhne v Macedoniji ustaja, je bodeta podpirali Srbija in Bolgarija, ki sta popolnoma jedini.

Turško. Na Kreti je bila pri trdnjavi Vukolicz prva večja bitka med grško vojsko in Turki. Grki so naskočili trdnjavo in jo zavzeli. Grkov je bilo ubitih 12, Turkov ubitih nad 100, ujetih pa 250. — Oni dan pa so nemške, angleške in ruske vojne ladije četrte ure streljale na Grke pred Kanejo; padlo je samo 15 grških vojakov.

Grško. Iz Aten se včeraj brzojavlja: Vse velesile so se načeloma izrekle za predlog angleške vlade, naj se Kreta loči od Turčije in naj se ji da popolna samouprava. Zaradi posameznostij pa se vršijo poganjanja, katera vodi Rusija. — Grško ljudstvo je sila razburjeno zoper velesile, posebno zoper Nemčijo.

Špansko. V baškirskih pokrajinah in v Navarri so začeli delati Karlisti nemir. Nabirajo vojaške begune, oborožujejo jih in je vežbajo celo pred očmi oblastev. Bržčas še pride do očitnega punta.

Za poduk in kratek čas.

Otok Kreta.

(Sestavil o. H. Š—n.)

Kakor nam časniki poročajo, nastal je na Kreti velik upor, kateri bode morda svetovno prašanje rešil. Turki požigajo in moré kristijane, da kri v potokih teče, posebno pa v glavnem mestu Kaneji, kjer največ mohamedancev prebiva.

Stara Kreta, sedaj Kandija imenovana, je srednje velikosti otok v Sredozemnem morju. Dolg je 255 km, širok 12—56 km, njegova površina pa iznaša 8610 km², ter ima okoli 275.253 prebivalcev, med temi 234.313 kristijanov, 37.040 mohamedancev in 3200 judov. Po narodnosti so vsi, kakor kristijani tako tudi mohamedani, Grki. Po veroizpovedanju so kristijani pravoslavni, imajoči 15 škofov, od katerih skoro vsak pastiruje črez 20.000 dušam. Občno je poznano, da je Kreta v vsakem oziru zelo rodovitna, pa tudi tukaj velja pregovor: Kamor Turek stopi, tam trava ne rase. Poglavitno mesto je Kaneja (10.000 prebivalcev) s slabim pristaniščem. Tukaj je sedež turškega paše, grškega nadškofa ter ima v svoji sredi 14 mošej ali turških cerkev, več grških cerkev in staro, še benečansko trdnjavo zidovje.

V prazgodovinski dobi je bila Kreta sedež kulture. Okoli leta 2000. pred Kr. so se naselili tje Grki dorskega narečja, toda niso dospeli do nobene politične veljave, ker se mesta niso hotela zjediniti. Krečani so služili kot najemniki. Splošno bili so že pred Kr. na slabem glasu, bili so namreč zelo lenobi, tatvini, laži, pijančevanju,

razuzdanosti in prepiru udani. O tem pričata med drugimi Polibij in Cicero. S kretizmom hočemo splošno omeniti laž po pregovoru: Krečan reče, vsi Krečani so lažnivci itd.

Tudi to priča o njih svetovni apostol Pavel, pišeč Titu (1, 12, 13.): »Reče že nekdo njih, njihov prerok (Epiremidis, živeči 600 let pred Kr.): Krečani so bili od nekdaj lažnivci, hudobne živali, leni trebuh. To spričevalo je resnično. Zategadelj jih pokaraj, da bodo zdravi v veri.«

Uzrok te pohotnosti je bila nekoliko rodovitnost vina in žita nekda tako bogatega otoka, nekoliko pa tudi to, ker so se Krečani ponašali, da je njihov otok rodni kraj in domovina nekaterih bogov, katerih spomin so slavili z gostijami in velikimi slovesnostimi.

Leta 67. pred Kr. so si Kreto Rimljani osvojili pod vodstvom Martela Krečana, premagavšega morske razbojnike; v 5. stoletju postala je bizantinsko posestvom, iz katere oblasti so si jo prilastili leta 823 po Kr. Arabci. Za grško cesarstvo jo pridobi spet vojskovodja Fokas leta 961. po Kr.; o času prisvojitve Carigrada po križarjih (1204) posedli so jo Genužani, pozneje Benečani, kateri so jo obdržali do 1645; konečno so jo definitivno posedli Turki leta 1668.

Na Kreti je vkljub slabi letini 1863—1865 vrelo, ker se ni izpregledal težek davek ter so se uprli, katere upornike so le težko Turki s pomočjo egipčanskih vojakov ukrotili. Evropa jim je sicer pomagala, pošiljajoč jim denarjev in prostovoljcev, od vevlasti pa je svetovala Anglija, naj se otok priklopi Grški.

Ker je pa sultan izpregledal davek, potihnil je upor, in vevlasti s tem zadovoljne, prigovarjale so Grški, naj opusti vsako zvezo. Leta 1878. so se začeli spet puntati in zato jim je sultan dovolil, pokrajinski zbor, samostojnost financ, omejitev službovanja orožnikov; Grk bil je imenovan generalnim guvernerjem.

Kako malo je to pomagalo, ker je bilo vse na papirju zapisano in se nikdar ni uresničilo, svedoči nam sedanji upor zoper turško oblast, katera nam je že itak dobro znana. Zato se je prelilo toliko krvi za vero in prosveto naroda.

Smešnica. Neki mož z imenom Cence je imel sila počasno ženo. Vedno jo je moral opominjati: »Kar danes lahko storiš, na jutri ne odlašaj!« Malo dni pred sv. Vincencijem pa jima prinese botra kolin, klobas in mesa. Mož se botri lepo zahvali, svoji ženi pa reče: »To bo deva imela za moj god!« — Na sv. Vincencija gre mož k sv. maši. Vesel hiti potem domov. Ženi že na pragu reče: »Zdaj pa le hitro napravi, kar imaš!« Žena ga hitro vpraša: »Misliš tisto od botre? Pa mi vedno praviš: Kar danes lahko storiš, na jutri ne odlagaj; jas sem že vse sama pojedla, ker sem se bala, da bi te razžalila, ker je danes tvoj god.«

Razne stvari.

Domače. (Mašnikovo posvečenje.) Mil. knezoškof so čast. Alberika Hribernika, trapista iz Rajhenburga, v ponedeljek v svoji kapeli posvetili v dijakona, včeraj zjutraj pa v stolni cerkvi v mašnika. Čast. novomašnik P. Alberik Hribernik je brat č. g. spirituala Jakoba Hribernika.

(Telegram od Nove cerkve v Celju.) Vse slovenske volilne može iz pate kurije Celje-ptujske vabi na občni shod v četrtek, dne 4. sušca ob jedenajsti uri dopoldne v »Narodnem domu« v Celju, da se vsi združimo za samo jednega kandidata v tej novi skupini;